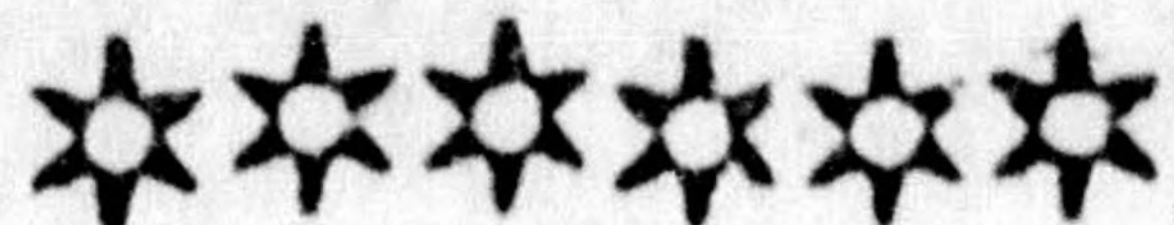

Nro. 42.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden November 24-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

Itt leg keményebb tél van. Két napokkal ez előtt sok hó esvén, az idő fel tisztult; 's tegnap és kivált ma oly keményen megfagyott, hogy akármelly hideg Januáriusba béillene. Ritka, mikor a' tél ilyen jókor és illy nagy hideggel kezdődik.

Budáról írják, hogy a' K. M. Helytartó Tanátsnál tiszteletből valo Concipistai rangal szolgáló Korompai Gróf Brunszaik August urat, az Ország' fő Tárnokmestere' ő Excellentiája' fiát, Cs. K. Cameráriussá nevezni kegyelmesen méltóztatott Fels. Urunk.

Orosz Birodalom.

Warschau Nov, 14-dikén. A' Vlnába ér.

T t

kezett leg újabb és hivatali szerént való tudósítások szerént a' Császári fő hadi szállás *Wiasmából* November' 4-dikén *Dorogobuzba* tétetett által. A' *Malajo - Jaroslavez* mellett Oktob. 24-dikén törtent verekedésektől fogva, semmi további verekedések nem akadályoztatták a' nagy ármádát az ő *Smolensk* felé való útjában.

A' *Wittgenstein* ármádájánál is, ugyan ezen tudósítások szerént, semmi újabb változás elő nem adta volt magát.

Az *Austriai* ármádától érkezett újabb tudósítások szerént, az Admirális *Tschitschagoff* ármádájának fő hadi szállása Nov. 5-dikén *Roszanában*, 7-dikén *Slonimban* vólt. Az Orosz vezér' plánuma, a' ki úgy vélekedett, hogy *Bresc* mellől észrevétetődés nélkül távozzhat - el, a' Herzeg *Schwartzenberg* mozdulásai által, a' ki az Orosz sereget nyomban követi, semmivé tétetett: melyre nézve, és azért is, minthogy a' Fr. nagy ármádának *Smolenskhez* való vissza érkezése az ő plánumához befolyással fog lenni, még nem lehetett tudni, hogy valyon a' *Dnieper* alsó részei felé fogja - é már most további útját venni, vagy pedig egyenesen *Minsk* felé.

Warschauhoz még szünetlen érkeztek az újabb seregek, mellyek onnét a' H. *Schwartzenberg*' ármádájának segítségire tovább indultak.

A' *Journal de l' Empir* ilyen észrevételeket adott - ki a' Frantzia seregeknek *Moskauból* való eljövetelekről: — „

„Már néhány napoktól fogva tudtuk a' *Moskauból* érkezett magános levelekből a' nagy ármádának azon mozdulásait, mellyekről a' 25-dik *Bülletinben* szó van. Az ármádának ezen

városhoz való sebes előnyomulása és a' *Moskwa* mellett történt fényes győzedelem, alkalmas téli szállást szereztek volna a' győzedelmeseknek, ha a' barbarus ellenséget a' dühösség, és kétségbeesés arra a' rettentő határozásra nem vették volna, hogy birodalmának egyik fő városát tulajdon kezével felégesse. *Moskau* már hamuvá tételve nem egyéb vala a' Frantzia armádára nézve, hanem csak egy szélső vigyázó tanya. Egyéberánt mi is lehetett egy okos vezérnek, a' ki egy véghetetlen armárával Oktober végén az Orosz Birodalom' közepén szemléli lenni magát, fő, sőt egyedül való czélja, annál egyéb, hogy téli szállásokat szerezzen magának, előbb, hogy sem őtet a' rossz idő meglepné. —

„November' első napjaiban minden nap béálhat a' tél az Orosz birodalomban. A' sok eső és havazás járhatatlanná teszik, a' nagy hidegnek elkövetkezéséig az útakat. A' nedves hideg, mellytől sokkal inkább lehet félni, mint a' száraz hidegtől, a' seregeknek egészségeket fenyegeti. Azt parantsólja a' böltsesség, hogy az armáda ezen idő előtt nyugodalmas, alkalmas, és szélesen kiterjedő téli kvártélyokra szálljon. Nem elég az, hogy munka nélkül vesztegel az armáda: az embereknek és lovaknak illy nagy *massája* (sokasága) szélesen kiterjedő földet kíván, a' hol elszéledhessen, és eleséget találhasson; fedélre és nyugvó helyre van szüksége; a' téli szállásoknak végezetre szélső vigyázó tsapatok által kell lántz szemek módjára körülvéttetni, a' mellyek az ellenséges száguldozó tsapatokat megakadályoztassák abban, hogy a' téli szállásokra bétsaphassanak, és a' seregeket a'

magok nyúgodalmokban fellármázzák. Még a katonai plánum és a helyek fekvése sem lehetnek fő tekintetek a téli szállásnak választásában; az eleségnek bőségére és annak megszerzhetése béli könnyűségére van gyakran a legfőbb tekintet. Ezen környúlállásoknak megfontolása indította volt a Császárt az 1807-dik esztendőben is arra, hogy napkeleti Prussziát elhagyván, a *Wistula* termékeny partjaira hozza győzedelmes seregeit, a hol ezek a telet bővséggel töltvén-el, az alatt Dantzának ostromoltatását is fedezték, 's a nyárnak elkövetkezésével ismét előnyomultak, hogy *Friedlandban* és *Tilsitben* a békességnek törvényeit diktálják! —

„A jelenlévő táborozás' plánuma sokkal nagyobb, hogy sem vélekedésünket kimondani mérészelhetnők az eránt, hogy hol fognak azok a téli szállások választani, mellyeken az ármáda meg fog szállani. *Kalugát* és ennek termékeny környékeit fogja - é elfoglalni? *Kiewet* és a *Tormasow* ármádáját fogja - é hátúlról fenyegetni? *Kigának* ostromoltatását fogja - é fedezni, vagy pedig *Witebskben* és *Smolenskön*, mint közép pontban fog maradni, a honnét, azonnal hogy az esztendőnek kedvező része elkövetkezik, mindenféle útuak indulhat, a hova őtet a győzelem hívni fogja? Akár hol válaszsza azonközben a maga téli szállását az ármáda, meggyőződöttek lehetünk a felől, hogy a mi meggyőzhetetlen Légióink valamint a verekezésben úgy a nyúgodalomban is betsületet fognak parantsolni az ellenséges tsordáknak; adjunk hálát annak a bölis elővígyázásnak, melly éppen úgy szárnyakat tud adni a győzelemnek, valamint megállá-

podni tud ott, a' hol azt a' böltsesség parantsólja. Örömmel jusson eszünkbe, hogy barátaink, atyánkfiái, és fiaink, kik a' haza' zászlói alatt özsze gyülekezve vannak, néhány tsendes szempillantatokot tölthetnek - el. Még ha szintén újabb verekedések által kellene is megvásárolni ezen tsendességet, jól meg kell jegyezni, hogy még ezen esetben sem lehetnek, bár melly fényesek lehetnének is ezek a' győzedelmek, ezeknek egyéb gyümöltseik, hanem tsak az, hogy azok az ellenséges tsapatok, mellyek azon Kozák tsordáknak, a' mellyek a' mi seregeinknek a' Nara mellett alkalmatlankodtak, segítségekre jöhettek volna, széllyel verettethessenek. Minden mozgódások, mellyeket az ármáda tehet, tsak arra czélozhatnak, hogy magának olyan teli szállásokat szerezhessen, mellyek a' lehetőségig bővölködők és nyúgodalmasok lehetnek. Ezen mozgódásokra szükségesképpen hosszú munkálódó línea kívántatik; 's minthogy *Moskau* a' mi eddig való állásunknak éppen a' szélső végén esik: ehezképpent a' fő hadi szállás, mint a' minden mozgódások' közép pontja, ott tovább meg nem maradhat. Midőn tehát a' mondatik, hogy a' Császár *Moskaut* oda hagyta, e' nem egyebet teszen, hanem tsak azt, hogy ez a' Katonák' Atyja, ott jelenik - meg mindenütt, a' hol a' nagy munkák az ő jelenlétét kívánják. Az ő szemei győzedelmet parantsoltak, az ő szemei gondot fognak a' győzedelmes seregeknek bátorságban való maradásokra is viselni.

Nagy Britannia.

London Nov. 1-ső napján. Innen nagy sietséggel oly parantsolat ment a' *Portsmouthi*

Plimouthi, és egyéb kikötőhelyekbe, hogy minden haszonvehető hadi hajókat azonnal készítsenek - el a' kivezésre, 's a' hajós legényeket kettőzött iparkodással gyűjtsék, mivelhogy tudósítást vett az Országlószék a' felől, hogy a' Lorienti, Bresti, Havrei, Rocheforti, és Bordeauxi kikötőhelyekben különbözőkülönb Frantzia hadi hajós osztályok állanak készen, a' mellyek Amerika felé szándékoznak elevezni az egyesült Statusok' segítségire, és tsak azt várják, hogy a' Frantzia partok mellett ólálkodó Anglus hajókat valamelly szélvész, a' melly az esztendőnek ezen részében uralkodni szokott, onnét elkergesse, 's azonnal ki fognak evezni a' tengerekre.

Az Orosz Császár egy igen drága gyémántos piksist küldött Lord *Liverpoolnak* az Angliai Kintses Kamara' első Lordjának ajándékba.

Északi Amerika.

Az Északi Ámerikaiaknak az Anglusok ellen való feltüzelődések még eddig telyeséggel nem tsendesedik. Sem az úgy nevezett Kabinéti Rendeléseknek vissza vétetődése, sem az a' szerentsétlenség, melly az Ámerikai seregeket a' Gen. *Hull* vezérlése alatt a' *Detroiti* erősségben érte, fel nem indította őket leg kissebb engedelmességre is. Hogy Generális *Hull*, *Detroitot* feladta, és az egész őrző sereggel hadi fogságra ment az Anglusokhoz, ez ugyan elég sajnósan esett mingyárt a' hadakozás' kezdetében az Ámerikaiaknak: de tsakugyan nem tartják ők azt olly nagy tsapásnak, hogy azért magokat megalázzák, sőt kettőzött iparkodással szaporítják seregeiket, hogy az első szerentsétlenség által okoztatott fogyatkozást mennél elébb jóvá te-

hessék. — Az is rettenetesen bosszantja őket, hogy az Anglusok az Indus vad népet is fellázasztották, 's ezekkel egy társaságban verkednek az egyesült Státusok ellen, pedig ezek az Indusok igen kegyetlen emberek. Most már az egyesült Státusok is azon iparkodnak, hogy ők is a' magok részekre hódíthassanak ezen vad nemzetek között némellyeket, 's ezekkel egy társaságban akarnak az Anglus seregekre támadni. —

A' mi egyéberánt itt a' leg újabb történeteket illeti, ezek ennyiben álianak: —

Az Anglusok egy kezekben még most is a' békesseg olaj fa ágát tartják, mellynek ezt a' nyilvánságos bizonyságát olvassuk a' *Halifaksi* leg újabb tudósításokban, hogy *Sir Warren* oly követséggel várattatik minden órán oda, hogy az Ámerikai Országlószéket forma szerént való módon megkínálja a' békességgel. De ugyanekkor azt is olvassuk, hogy *Sir Warren* öt *Linea* hajóval és néhány *Fregátokkal* evezett-el Angliából Amerika felé, hogy a' békességes ajánlást ezeknek megmutatásával fontosabbá tegye.

A' *Ney - Yorki* levelek szerént már megérkezett volt *Sir Warren* oda, 's minden órára várta figyelmetességgel, hogy minémű békességes feltételeket vitt az Anglus Országlószéktől.

A' mi a' szárazon való hadakozást illeti, ezt tágitás nélkül folytatták az Anglusok és az Ámerikabéliek egymás ellen. *Detroitnak* elfoglalása után *Wayne* nevű erősséget szállották meg és vítták az Anglus és Indus szövetséges seregek.

A' *Párisi Monitörben* egy *Beltimori* levél

jött - ki, a' melly Sept. 22-dikén indúlt, és ez a' foglalatja: —,

„A' *Kentucki* és *Ohioi* újságlevelek igen ke- serves színben adják elő azt a' hadakozást, mel- lyet az Indusok folytatnak az egyesült Státusok ellen. Tűzzel és vassal kegyetlenkednek a' mi napnyúgot és észak között fekvő tartománya- inkban. *Westportban* az *Ohio* mellett egy éjjel 15 familiákat óltottak - ki gyilkosan; az aszszonyok és gyermekek százanként futna előllök. A' *De- arboru* nevű erősséget, mellyben tsak 50 Amé- rikai fegyveresek voltak, megvévén ezen Indu- sok, az abban talált Amérikánu sokat, ámbár ca- pitulátziót ígértek volt nékiek, azután majd mind megölték. *Wels* és *Healet* nevű Kapitányaink is ezen szerentsétlenek között voltak. Már most a' mi *Buffalói* Agensünk is útasítást vett az Elől- ülőtől, hogy a' szomszéd hat Indus nemzeteket, a' kik nekünk szolgálatot ajánlottak, vegye - fel. E' szerént 14 napok alatt nekünk is lesznek négy vagy öt száz Indus katonáink. A' mi Generáli- sunk *Harrison* az *Ohioi* határszéleken áll 6000 emberrel, azon iparkodván, hogy *Wayne* várát feloldozhassa az Anglusok és Indusok' ostroma alól: de tartani lehet, hogy nem érheti el czrl- ját, minthogy nagy erővel van az ostromló el- lenség. A' *Bostonból* Okt. 2-dikán indúlt levelek sze- rént, már megvették volt ezen várat az Anglu- sok és Indusok.

Spanyol Ország.

Innét mostanság semmi új híreink nem ér- keztek. A' napokban írták némelly Párisi újsá- gok, hogy a' Király már vissza ment volna a' Közép és a' Marschal *Soult* vezérlése alatt lévő

ármádákkal *Madridba*. De minthogy ezen tárgy felől az ólta sem ezek a' Párisi újságok, sem a' *Monitör* nem emlékeztek, sőt ennek valóságát az alább következő tudósítás is, melly *Madridból* Október' 15-dikén indúlt, kétségesíti; tehát ezt hagyjuk most ennyiben addig, míg hitelesebb tudósítások nem érkeznek onnét.

Itt (ezeket olvassuk a' mingyárt említet *Madridi* tudósításbar) az Anglusoknak ide lett bé jöveletektől fogva nagy tébolygás uralkodik. Mind azok, a' kik Jósef Királyhoz valamelly függéssel viseltettek, leg rettenetesebb üldöztetést szenvednek. Október' 13 dikán 20 ilyen familiáknak atyjai fogattattak - el és zárattattak a' *Retiroba*. A' Nemesség nagy részint elúta az a' Királlyal Valenczia felé. Ezeknek vagyonaikat confiscálta a' Lord *Vellington* által kineveztetett Magistrátus. A' *Madridi* theátrumoknak ajtajaik bezárattatva állanak,

A' mi a' Lord *Vellington* fő ármádájának mozdulásait illeti, azólta, hogy ő *Burgosnak* osromlását félbe szakasztotta, erről most egyáltalában nem tudunk írni semmit.

Hadi Történetek.

Közelébbi leveleinkben említettük röviden, hogy a' múlt Oktoberben nevezetes verekedések történtek volna *Polotzknak* környékein a' Dúna job és bal partjain, mellynek következései közé tartoztak volna, hogy Marsehal *St. Cyr*, *Kamen* mellé vissza jött, Orosz Generális Gróf *Wittgenstein* pedig *Polotzkban* fészkelte - meg magát. Ezek a' történetek néhány napokig folytak változó szerentsével, mellyről a' *Monachiumi* udvari újság, minthogy ezen verekedésben a'

Bavariai seregek is nagy részt vettek, hoszszas tudósítást adott ki a' folyó Nov. 17-dikén, melynek ennyiben áll summás foglalata: —,

„Augustus' 18 dikától fogva (így szól a' Bavarus tudósító), a' midőn Gróf *Wittgenstein* megverettétvén magát a' *Dryssa* mellé vissza vonta, egész mostanig semmi nevezetes történet nem fordúlt elő ezen ellenséges ármádáknál. Mindketten gondosan szemmel tartván egymást, tanyáiknak sántzokkal való megerőssítésén, és seregeiknek erőssítésén iparkodtak. —

„Orosz Generális *Stengel* nagy sietséggel megjelent a' Generális *Wittgenstein* segítségére, 12,000 gyalogokkal, 1250 lovasokkal, és 52 ágyúkkal, a' midőn haladék nélkül meghatározták az Orosz Vezérek, hogy a' mi tanyáinkat *Polotzk*nál minden oldalról megtámadják. Gróf *Wittgenstein* a' *Düna* jobb partján támadja meg. Oktober' 14 dikén a' *Polotzk*ot fedező sántzokat, Gen. *Stengel* pedig ugyan akkor a' *Düna* bal partjára *Dryja* mellett által jövéen, azon iparkodott, hogy az azon tájon fekvő Bavarus tsoportokat elmozdíthassa. A' *Disna* mellett álló Bavarus vezérnek Generális *Ströhlnek* meg lévén parantsolva, hogy magát, ha nagy erő találna réá ütni, vonja vissza, és tsak az *Uszacz* védelmezésén iparkodják, ő ezen parantsolathoz képpent magát az *Uszacz* felé vissza vonta, 's *Bonnoniá*hoz érkeztvén, itt magát a' Fr. G. Gorbin-eau seregével egyesítette, a' ki mint idősebb Generális tőlle a' vezérséget is által vette. —

„Az alatt, míg ezek a' *Düna* bal partján így folytak, annak jobb partján is vissza nyomta

szélső vigyázó seregeinket az ellenség a' Polotzk mellett lévő sántzokig. Ez nap ezen sántzokra, sőt a' városra is hathatósan réá ütött az ellenség; a' verekedés etvéli hat óráig tartott. Az ellenség vissza vonni kényszerült magát. A' Frantzia fő vezér Marschal *St. Cyr* gyenge sebet kapott. —

„Oktober' 19-dikén reggel nagy lármával megújította az ellenség a' *Dünának* mind két partjain a' verekedést. A' víz jobb partján ugyan ekkor is vissza veretett: hanem ennek bal partján olyan szerentsés vólt, hogy az *Uzacz* vizén (*Uzacz*tól nem messze, a' hol ez a' víz *Dünába* szakad) által rontott, mellyhezképpent már kevés volt hátra, hogy *Polotzkra* hátulról is réá üthessen, a' mellyet Marschal *St. Cyr* eszébe vévén, azonnal több seregeket küldött által a' *Düna* bal partjára a' Gen. *Wrede* vezérlése alatt. Azt is igen szükségesnek lenni találta M. *St. Cyr* a' *Düna* job partján lévő seregekre nézve, hogy az *Uzaczán* által jött ellenség azon ismét által veretessék, mellyre nézve meghatározta, hogy a' kövendezendő napon (20-dikban) Gen. *Wrede* által ötöt ott megtámadtassa. Az ütközetre való készületek megtétettek, a' rendelések kiadattak, a' seregek kiosztattak. Minthogy azonban a' tsatának szerentsétlen vagy szerentsés kimenetelét előre ellátni nem lehetett, tehát azt is elvégezte magában M. *St. Cyr*, hogy azon éjjel a' *Düna* job partját *Polotzk* városával és minden sántzokkal egyetemben oda hagyja, a' melly leg jobb rendel, 's minden ágyúkkal és bagázsiával egyetemben végre is hajtatott, minthogy az ellenséges tsapatok, mellyek ezen éjjel a' hátrálás

közben a' miéinket gyakran megtámadták, mindenkor vissza verettek.

„Az ezen napi verekedésnek elkezdődése előtt kihirdettette G. *Wrede* a' seregeknél, hogy minden lövés nélkül csak bajonéttal rohanjanak a' seregek az ellenségre: de ez maga kezdett hozzá reggel 4 órakor a' verekedéshez. Gen. *Wrede* azt látván, ezonnal rohanásra való jelt doboltattott. Harmadfél óra alatt által veretett az ellenség a' vizen, minekutánna 2 Obersterei, 1 Majorja, 25 tisztjei és 2000 emberei fogságra estek. Az *Uzacz* bal partján jó állásban helyhezttvén magát az ellenség, úgy látszott, hogy meg akar ott maradni, hanem három Brigadérosaink három battéria ágyút szegezttvén néki, őtet innét is nem soká elkergették. Ezen estve még 4 tisztek, és 480 közemberek hozattattak fogságra. Más nap ismét egész erejével ezen ellenséges csapatoknak kergetésekre ment volna Gen. *Wrede*, ha éppen ekkor olly parantsolatot nem vett volna M. St. *Cyrtől*, hogý térjen vissza, minthogy már most Gr. *Wittgenstein* is hídat tsináltattott *Polotzken* feljúl a' *Dunán*, és által jönni iparkodik. E' történt *Oktober 21-dikén*. —

„Ezen közben történt, hogy a' Generális *Weiszhaupt* 12 fontos ágyúkból álló batteriája a' lovaknak elfogyása miatt az ármáda mozdulásait nem követhettvén, egy kassahordószekérrel, a' fő hadi szállás' bagázsiájával, és az erre felrakatott 22 zászlókkal, *Uzacz* vissza küldettettvén, *Uzaczot* a' miéinktől elhagyattatva, az ott lévő hídat elrontatva, 's az ellenséget az *Uzaczi* útra nagy számmal előnyomúlva találván, ettől, bár mi jól védelmezte is magát, elfogatott.

(A' többi következik).

P. D.